

Henrik Pontoppidan: Lykke-Per

Bind 1

Handlingsreferat v. Marlene Hastenplug

(Sidehenvisningerne er møntet på udgaven, bind 1: ISBN 978-87-02-27404-2 og bind 2: ISBN 978-87-02-26675-7. Denne udgave er optrykt i overensstemmelse med 4. udgave 1918)

Kap. 1

Peter Andreas er et af de mellemste børn i en præstefamilie med 11 børn, deraf fem drenge, seks piger. Faren er præst i en østjysk provinsby

Æblerovet og straffetalen

s.15 Navnet Per forekommer første gang

Blodørnen – natlige slædeture, hoppet ud ad vinduet, 14 år gammel, snuppet af vægteren, men slipper væk

Stævnemøder med tjenestepigen Oline (fra slædeturen)

16 år gammel, til København for at studere ved det polytekniske institut

Brødrene Thomas (kapellan) og Eberhard (jurist) er også på Sjælland

Per må være født i 1857 (var 7-8 år gammel i 1864)

Hjem til jul – stor skuffelse over den ukærlige modtagelse

s.34 fortælleren forklarer, at det skyldes, at han ikke er den første i søskendeflokken, der forlader hjemmet (formidler mellem Per og forældrene, så læseren får mere forståelse for forældrene)

Kap. 2

Bor hos højbådsmand Olufsen og madam Olufsen i Hjertensfrydgade i Nyboder. I to små mørke værelser i stueetagen, mens Olufsens bor på første sal (i "salen"). Der bor også en anden familie i stueetagen.

Trine, den lidt enfoldige plejedatter, er ulykkeligt forelsket i Per.

Olufsens er et herligt, kærligt par, der nyder livet sammen med venner og naboer og snaps og musik i det idylliske og muntre Nyboder.

Han får støtte hjemmefra, men er fattig og må arbejde som lærer ved siden af studierne. Studierne lever ikke op til forventningerne. Alt er meget gammeldags, ikke bygget på fremskridtstro.

Arbejder i tre år på et kanalprojekt til sin hjemegn i fritiden.

Begynder at komme på den schweiziske café kaldet "Gryden", hvor kunstnertyper hænger ud. Pers udseende bliver beskrevet på s.46.

Fritjof Jensen, saltvandsmaler, Ivan Salomon, s.48 ff. – kalder Per for en udpræget aladdintype, et lykkebarn s.49

Per har et forhold til barpiggen Lisbeth, som alle på caféen er vilde med (og hun går på omgang).

Oplever, at Fritjof Jensen ikke er så meget en fritænker/ateist, som han selv tror. Han er stadig religiøs.

Kap. 3

Per tager ud til prof. Sandrup og viser ham, læreren i de egentlige ingeniørfag, sine planer for kanal- og fjordreguleringsprojektet. Sandrup finder straks en fejl i strømhastighedsberegningerne, der ødelægger hele projektet.

I skuffelse går Per til et kunstner- og studenterkarneval, hvor han møder Fru Engelhardt. Hun er i hans øjne gammel – men dog ikke fyldt 30 endnu.

Hun møder ikke op som aftalt næste aften, men sørger for, at han kommer med til et bal. Forinden har Per mødt medbejleren, Neergaard (ca. 40 år), og Salomon, som er larmende og virker irriterende på de andre.

Per køber baludstyr, selvom han ikke har råd til det.

Til ballet aftaler han et stævnemøde med den gifte Fru Engelhardt, hvis mand skal til London næste tirsdag. Efter ballet tager han med Neergaard hjem og drikker et glas hos ham s.69 s.70 Lykke-Per – det er Ivan Salomon, der har fundet på at kalde Per det, og Neergaard refererer det. Neergaard spørger, om Per vil arve en dødssyg vens habengut. Vigtig samtale! S.71

Kap. 4

En uge senere kommer Pers bror Eberhard for at fortælle, at deres far er døende.

Per går ud med Fru Engelhardt og ender på et hotelværelse med hende, men indser, at Neergaard, som har begået selvmord, har gjort det pga. ulykkelig kærlighed til hende.

Neergaard har testamenteret sine penge til Per. Han forlader hende midt om natten, men kommer først med en masse bebrejdelser mod hende (s.85)

Besøg på skipper Mortensens skib sammen med Olufsens (s. 88). Den unge Didriksen bliver så fuld, at han ikke kan køre ægteparret hjem igen i sin hestevogn. ☺

Per beslutter sig for alligevel at tage imod Neergaards arv, for når faren dør, kommer der ikke mere støtte hjemmefra.

Kap. 5

Per omarbejder sine kanalplaner (motiveret af Eberhards besøg og minderne om hjemmet). Han holder op med at være lærer ved siden af studierne. (s.101) Han får pengene fra Neergaard, men er fortsat sparsommelig.

Han læser både et tysk og et amerikansk fagtidsskrift.

Begynder en affære (kun spadsereture med kys) med Fransisca, der kommer fra Kerteminde, men bor hos sin onkel i Nyboder. Per elsker for første gang en pige. Hendes onkel bliver dog rasende, da han erfarer om forholdet, og Per siger til ham, at han ikke har i sinde at forlove sig med hende. S.109. Han håber at kunne nå højere – vil hellere have en guldfugl i stedet for en lille lykke-spurv.

Han er, 22 år gammel, lige ved at få en artikel i et fagtidsskrift, men så får udgiveren, oberst Bjerregrav, kolde fødder.

Kap. 6

April, Per har tabt sig lidt ("hvad dog ikke misklædte ham", s.121) og har fået hageskæg for at se lidt ældre ud. Han sidder uden for restaurationen på Langelinje og reflekterer over sit liv og al den modgang, han har mødt. Ingen tidsskrifter vil bringe hans artikel.

Han er ikke kommet i "Gryden" i det sidste års tid, han føler sig ensom og misforstået, savner Fransisca.

Højbådsmand Olufsen er død ganske pludseligt, faldt om på gaden og døde derhjemme. Per var tilstede og fik for første gang døden så tæt på. Siden da har han ikke brudt sig om at være hjemme. Tænker over at rejse langt væk/udvandre.

Pludselig står Ivan Salomon foran ham. Han vil have Per til at læse Dr. Nathans sidste afhandling – og han vil gerne hjælpe Per med udgifterne til den planlagte rejse. Han er et meget hjælpsomt menneske, der gerne vil støtte unge genier.

Ivans mor og søster ankommer i en vogn. Per har set søsteren (udklædt som stærkt nedringet snedronning og med maske på) til karnevallet for over et år siden, hvor han mødte Fru Engelhardt. Han ser nu, at hun er 18-19 år gammel. S.130. Per fatter straks interesse for hende.

Per læser Dr. Nathans afhandling, som han bliver grebet af. Per føler ligesom Dr. Nathan, at alt er gået i stå i Danmark.

Per tænker på at gifte sig med Ivans søster – for lykken kommer ikke bare dumpende, man må selv fange/gribe ud efter den.

Højbådsmanden bliver begravet. Baronesse v. Bernt-Adlersborg har været forbi, mens han var væk. Per skynder sig ind til Hotel d'Angleterre for at møde hende. Det er Neergaards søster. Hun tror, det er Per, der har lagt friske blomster på brorens grav på hans dødsdag (men det må være Fru Engelhardt.) Per er 23 år (s.137). Neergaards søster er enke og adelig, og Per overvejer hende som et godt parti. Per vil have magt over menneskene (s.140).

Efter at have været inde hos baronessen tager Per på visit hos Salomons, der bor i Bredgadekvarteret. Han møder først onklen, direktør Delft, derefter Fru Salomon, og så dukker Ivans søster Nanny op, og de bliver præsenteret for hinanden. Så dukker Jakobe op, s.145, sortklædt, udpræget jødiske træk. Hun er højere og slankere end Nanny og virker overlegen på Per, der går igen. De to kan ikke lide hinanden. Jakobe synes, Per virker uciviliseret, Per kan ikke lide hendes udseende og synes, hun virker overlegen. Per tænker igen over et giftermål med Nanny, for at det skal blive sandt, hvad Ivan har sagt, der skulle være gudeskriften på hans pande: "Jeg kommer, ser, sejrer!" (s.147).

Kap. 7

Philip Salomon beskrives s.150. Han har sin daglige gang på Børsen, er en god forretningsmand og en kærlig familiefar. Lea Salomon beskrives. En orientalsk skønhed (Københavns smukkeste ansigt, Danmarks pragtfuldeste figur og de dejligste hænder i verden, hed det om hende, da hun var ung), var først gift med sin fætter, Marcus Moritz, der blev far til Ivan og Jakobe. Han var hendes store kærlighed, men døde, før Jakobe blev født. Har nu været gift med Philip Salomon i 20 år, og det er et lykkeligt ægteskab. De har fået mange børn, den ældste er Nanny. Lea er lykkelig, men savner Tyskland, hvor hun havde boet med sine forældre som barn. Om Jakobe s.152 – et følsomt gemyt, ikke smuk som sin mor, på pensionsanstalt i Schweiz. Ivan var på tysk handelsakademi. Om hr. Delft s.153, ungarer, grim, vogter over niecerne, som har mange bejlere pga. familiens formue. Familien har ikke nogen stor omgangskreds, fordi de ikke er ortodokse som andre jøder, men jo dog jøder. Dog har det forandret sig lidt, efter at Ivan er kommet hjem igen og Nanny blevet voksen. Jakobe har oplevet en ulykkelig kærlighedshistorie i Schweiz, da hun var 19 år gammel. Hun har nu været hjemme i fire år og er 23 år gammel. Om hendes udseende og interesser s.156. Nanny har flest bejlere, for hun er smukkeste og Philip Salomons biologiske datter og derfor måske også et bedre parti.

Til en herremiddag hos Salomons møder Per sine medbejlere, digteren Povl Berger, husarløjtnant Hansen-Iversen, kandidat Balling og journalisten Dyhring (s.157). Hr. Eybert er mere interesseret i Jakobe, han er fabriksejer, politiker og ude over sin bedste alder (dvs. ca. 40 år), enkemand med to børn. Familien ser gerne, at Jakobe gifter sig med ham.

Per er højrodet.

Jakobe har for fire år siden i Berlin set jødiske flygtninge i fattige pjalter fordrevet fra Rusland og på vej til Amerika. Det var en skelsættende begivenhed for hende: Hun besluttede aldrig at gifte sig – ikke med en jøde, for at hendes børn ikke skulle blive forfulgt, og ikke med en kristen, dvs. en af bødlerne (s.163). Hun orker ikke mere ulykkelig kærlighed

(første ulykkelige forelskelse da hun var 13 år). Ivan vil støtte Per via hr. Delft, så Per ikke ved, pengene kommer fra ham.

I dette forår begynder Per at komme tit hos familien Salomon. Han begynder efterhånden at tale mere med Jakobe. Tænker meget på sit barndomshjem, efter at han har mødt familien Salomon, som er den diametrale modsætning til hans familie. Mere interesse for Jakobe (s.172f.) S.174 På vejen hjem tænker Per: "Kan det da være Jakobe, jeg elsker?"

Kap. 8

Per udarbejder et kampskrift til det danske "ingeniørkloster". Hr. Delft tilbyder ham økonomisk hjælp og giver ham det tip at sørge for at få en adelig titel for at komme frem i verden. Evt. kunne han gifte sig med enkebaronesse Bernt-Adlersborg, mener han. Så vil han efter hendes død have større chancer for at finde et godt parti (s.182f.).

Nu er det sommer, og familien Salomon bor i deres sommerbolig "Skovbakken", en time fra København. Per tager tit derud om søndagen til åbent hus. Han søger Jakobes selskab, men hun er skeptisk, især fordi hun ikke kan lide, at han har brudt med sin familie. "I sin mosaiske ærefrygt for hjemmet og slægten skræmmedes hun af en sådan uforsonlighed overfor de nærmeste." (s.183). Desuden opfører Per sig lidt pinligt. Drikker for meget, viser muskler (s.183f.). En blanding af usikkerhed og vigtigper. Jakobe tænker på at sige ja til hr. Eybert, der lugter rent og godt. Ikke som Per af hengemthed, sur tobak og dårlig vask (s.188). Per opsøger Dyhring og får ham til at skrive en artikel om hans projekt i "Falken". Dyhring gør det af hensyn til Ivan. Nanny kommer også på besøg hos Dyhring. Til sidst kommer Dyhrings onkel, oberst Bjerregrav på besøg. Han er sur over artiklen om Pers projekt i "Falken". Jakobe er ved at blive blød over for hr. Eybert, selvom hun ikke er tiltrukket af ham, men samtidig fylder Per også mere i hendes tanker. Der er meget krop og vildskab over ham.

Kap. 9

August. Per er færdig med sit kampskrift, og Ivan betaler trykningen. Per har planlagt at fri til Jakobe søndag d.3.8., før han skal ud på sin rejse. Han har fået et nyt sæt tøj efter engelsk snit, knap så kropsnært som det franske snit, fordi han har hørt, at Jakobe bedre kan lide det. Det er Rosalies (familiens tredje datter) fødselsdag, så der er mange gæster i huset allerede om formiddagen.

Jakobe er erotisk tiltrukket af Per (s.206), og hun aner, at han vil fri til hende. Det gør han, da hun går alene ned i haven. Hun siger, at hun allerede er forlovet. Efter middagen kører de en tur – kandidat Aron Israel, en slægtning til Salomons, en halvgammel, ugift timelærer og hr. Eybert er der også. Per og Eybert kæmper om Jakobes gunst. Per vil løbe hjem, provokeret af en historie, Eybert har fortalt (s.217). Per klarer løbeturen, men har det dårligt, fordi han har overanstrengt sig. Jakobe går ovenpå, men glemmer den buket, hun har fået af Eybert på turen. Per springer op til hende med den, og hun opgiver at stå imod den tiltrækning, Per har på hende. Hun siger nu ja til hans frieri. Nanny går ind til Jakobe på hendes værelse og hører om forlovelsen.

Kap. 10

Jakobe er stadig reserveret over for Per, men Per får overtaget ved at spille lidt kostbar og holde sig væk et par dage. Hun er skuffet over hans breve, der ikke er kærlige. Da hun læser hans kampskrift, ser hun pludselig, hvor nye og friske hans tanker og ideer er, og hendes kærlighed til ham vokser. Hun opsøger hans bror Eberhard og præsenterer sig som Pers forlovede. Hun siger til ham, at hun er ked af, at Per ikke har kontakt til sin familie. Eberhard forklarer, at grunden er, at Per ikke deler familiens syn på det religiøse.

Eberhard siger også, at Per efter snart syv års studier endnu ikke har taget eksamen, og at han i alle de år har fået økonomisk støtte af familien. Desuden siger han, at Jakobe ikke skal regne med, at forældrene vil acceptere hendes forbindelse med Per. Jakobe forstår meget bedre, hvorfor Per er, som han er, efter dette besøg. Hun går til Pers hjem i Nyboder, han er der ikke, men hun ser hans to små fattige værelser. Hun føler en større kærlighed til ham nu. Efter tre dage dukker Per endelig op ude hos Jakobe igen. Hun skammer sig ikke længere over sine følelser. Hun er næsten for erotisk ladet efter Pers smag (s.243). Hun vil gerne have ham til at sige, at han elsker hende, men det kan han ikke (s.244). Ordet "Lykke-Per" nævnes s.245. Der er engang en mand, der har kaldt Per det, skriver han i et åbenhjertigt brev til Jakobe en sen nat, men han brænder det næste morgen.

Oktober. Per skal snart af sted. Først til Tyskland for at besøge nogle tekniske institutter dernede. Derefter vil han til Paris, London og New York og blive væk et par år. Philip Salomon giver Per penge til rejsen, og det var Jakobes ide, at Per skulle blive væk i to år i stedet for et.

Der kommer brev fra Eberhard om, at faren ligger for døden. Per brænder brevet uden at fortælle Jakobe om det. Dagen efter rejser han til Tyskland.

Kap. 11

Oktober. Breve fra Per i Berlin til Jakobe om hans oplevelser. Han har lejet to værelser hos Frau Kumminach i Karlsstrasse 25 og vil blive længere i Berlin end planlagt. Han har besøgt Dr. Nathan, men var ikke så vild med ham (s.249). Tilfældigvis møder han digteren Fritjof på en café og tilbringer noget tid med ham. Han besøger også nogle slægtninge til familien Salomon, den meget rige geheimcommercierrath. Husets datter er en 19-årig rødhåret pige, der er meget smuk og sky. Per overvejer at bejle til hende, fordi hendes familie er så rig, og det ville muliggøre hans store planer. Ved at høre, at en professor Pfefferkorn i Berlin er begejstret for Pers ideer, forstår Jakobe også endelig, hvor begavet han er, og hun begynder at studere naturvidenskabelige bøger. Hun føler sig nu åndeligt underlegen i forhold til ham, før var det omvendt. Efter en søvnløs nat plaget af inderlig uro tager Per toget hjem til Jylland, fordi hans far ligger for døden.

Kap. 12

Per kommer hjem. Vil egentlig bo på hotel, men Eberhard får ham overtalt til at komme med hjem. Per har højmoderne tøj på (s.263). Per mindes sit mislykkede julebesøg for snart syv år siden. Alle søskende er hjemme. Hans bror Thomas vil gerne vinde Pers fortrolighed, men Per forbliver reserveret og uforsonlig. Kl. fire om natten dør faren, hele familien har våget om ham og sagt farvel til ham. Per skriver et følelsesladet brev til Jakobe, hvori han virker forsonlig over for sit hjem, men smider det væk og skriver et mere nøgternt brev (s.275). Fem dage senere bliver faren begravet. Per ser på begravelsesfølget, at faren har været en anerkendt og elsket præst, både af præstekolleger og menigheden, der vænnede sig til ham og endte med at blive glade for ham. Moren overrækker Per et ur, som hans far ville have, han skulle arve. Til uret knytter sig en historie om ham og hans egen far og om at bede om tilgivelse og erkende, at faren har ret. Da Per rejser igen, lader han uret ligge midt på sit bord, så alle kan se, at han ikke har glemt det ved en fejl.

Kap. 13

Per er tilbage i Berlin. Fritjof er rejst, og Per føler sig ensom i byen. Hans værtinde, Frau Kumminach, har flere illegale logerende boende hos sig. Deres nød skildres s.282ff. I slutningen af november rejser Per ned til alperne for at følge det reguleringsarbejde, som

det engelske ingeniørfirma Blackburn & Gries er i gang med i byen Dresack. Han gør holdt i Linz på vejen for at se en 900 fod lang jernbanebro. Han ser for første gang bjerge, og de har en stor og næsten religiøs virkning på ham. Han tænker over det hinsidige, sjæl og gud. Han deltager også i en lokal bryllupsfest og har en affære med en blond bondepige. Efter en uge rejser han videre til Dresack. Han bor hos en sadelmagerenke, fru Babi, i to værelser i et bjælkehus med svalegang, hvorfra han kan se op på bjerget "Hoher Goll". Han skriver et brev til Jakobe, hvori man mærker hans religiøse tanker – at der findes "en evig styrendes uforanderlige magt og vilje" (s.291). Han drikker tre engelske ingeniører under bordet, og derefter holder de op med at være arrogante over for ham. Men han ses ikke med dem mere. I stedet studerer han filosofiske, æstetiske og teologiske skrifter om aftenen på sit værelse. Han vil finde sandheden.

I begyndelsen af marts kommer Jakobe på uventet og hemmeligt besøg. Hun er på vej til Breslau for at besøge en veninde, men har taget denne omvej for at se Per. Han har ikke hørt fra hende i over en uge og er blevet bange for, at hun måske alligevel hellere vil have Eybert. Jakobe viser sig meget forstående over for Pers anfægtelser. Jakobes lidenskabelige og opofrende forelskelse har næsten haft en modsatrettet afkølede effekt på Per, men nu får han øjnene op for hende, selvom hun endda har noget uklædeligt tøj på (s.302). Jakobe får Pers seng, og han lægger sig på træbænken, men sover ikke. Til gengæld har han erkendt, at han er forelsket i hende, og han beder om tilgivelse for, at han først nu ved, hvad kærlighed er (s.304). De næste 8 dage vandrer de to i bjergene i Etschdalen, sover i alpeværtshusene og er meget forelskede. Jakobe er ikke en "duelig tindebestiger" (s.305), men Per klager ikke. Han føler sig som født på ny og er meget forelsket i Jakobe. Han ser på hende med helt nye øjne. Den sidste dag holder de picnic, snakker om, at de begge hader lyden af kirkeklokker, og Per skyder med en magasinrevolver på et krucifiks med ordene: "Nu skyder jeg det nye århundrede ind." (s.308).

Kap. 14

Om udviklingen i København. Den nye tid er kommet til byen, mange har fremskridtsagtige ideer, der minder om Pers. Men i Jylland står tiden stadig stille, og landbefolkningen bliver fattigere og fattigere (s.310-312). Ivan forsøger at få sin far til at interessere sig for Pers ideer. Han stiller nogle penge til rådighed. Ivan danner et interessentskab og forsøger at få oberst Bjerregrav med i det ved onkel Heinrichs hjælp. Jakobe vender hjem i begyndelsen af april. Nanny er blevet forlovet med Dyhring. Jakobe fortæller også i et brev til Per om sin rejse hjem fra Breslau. Hun refererer til den skelsættende oplevelse, det var for hende, dengang hun så de forfulgte østeuropæiske jøder. Denne gang var der en mand, der opførte sig racistisk over for hende (s.321), men det gjorde slet ikke indtryk på hende, fordi hun efter besøget i Dresack stadig var så fyldt af kærlighed. Ivan får Max Bernhardt med i interessentskabet. Per er nu i Wien. Pludselig møder han baronesse Bernt-Adlersborg og hendes søster, hofjægermesterinde Prangen, der er ca. 50 år gammel og engang har været meget smuk (s.330). Med dem kan han føre interessante samtaler om meningen med livet i modsætning til sine ingeniørkolleger, der er meget smalsporede. Egentlig ville han rejse videre til Paris, men de to damer får ham overtalt til at en uge længere i Wien sammen med dem. Jakobe skriver til Per om sit syn på det dennesidige og det hinsidige. Hun er ikke spor religiøs. Oberst Bjerregrav vil kun være med i interessentskabet, hvis Per personligt beder ham om det (s.339).

Kap. 15

Midt i april, Per er taget med de to damer til Rom. Især fordi han er meget knyttet til hofjægermesterinden (baronessens søster, der er gift), selvom hun er gammel, gråhåret og overfyldig. Han mener, at det ikke kan være en erotisk tiltrækning og fortæller Jakobe alt om deres forhold, men hun går ikke ind på det. Den gamle dame er moderlig over for ham, både from og elegant, og det kan Per lide. Baronessen nærer en "stille, sværmerisk tilbedelse" for ham. De to damer bekoster, at der laves en byste af Per. Han føler sig som Jeppe på bjerget, selvom han bliver bedre til at begå sig i de finere kredse. Efter ti dage rejser de to damer hjem, fordi hofjægermesterens man er blevet syg og beder hende komme hjem. Per må blive i Rom pga. bysten. Han er blevet træt af Ivans forsøg på at få realiseret det store projekt (s.344). Per tilbringer tiden sammen med andre skandinaver og fester igennem. På et tidspunkt ser han et maleri af den rødhårede rige pige fra Berlin og hører, at hun har giftet sig med en fattig, fedladen mand. Per ville altså have haft en chance. Nanny og Dyhring er blevet gift og kommer til Rom. De er ikke rigtig forelskede, men kan godt lide hinanden. Egentlig ville de have rejst fra Paris til Madrid, fordi Nanny vil se en tyrefægtning, men der er kolera i byen, så derfor bliver det Rom i stedet for. Dyhring er blevet chefredaktør ved Max Bernhardts hjælp. Nanny flirter heftigt med Per, og de tilbringer en dag sammen, fordi Dyhring skal arbejde. Per begynder at tænke, at han skulle have satset på Nanny i stedet for. Nanny flirter for at ægge Per, fordi hun er sur over, at Per gav hende en kurv. Hun har ikke dårlig samvittighed over for Jakobe, for Jakobe er ikke så charmeret af Nanny, som alle andre er. Desuden kan Nanny godt lide at skabe splid mellem forlovede par. Nanny kunne godt være faldet for Per dengang, han viste interesse for hende, men nu svigter modet hende. Der er meget erotik i luften, da de ser en skulptur af en nøgen romersk fægter (s.358). Men Nanny undgår at være alene med Per de følgende fem dage. Da de tager afsked, ser hun lidenskabeligt på ham med sine "dejlige øjne" og lader en blomst fra den smukke og kostbare buket, han har haft med til hende, falde ned på perronen. Per beslutter at bryde med Jakobe (s.360). Fordi de er for forskellige, fordi hun er for gammel (et år ældre end ham) og endda ser ældre ud, end hun er, og fordi hun ser meget jødisk ud (han syntes den episode i toget, hun fortalte om, var pinlig). Han vil ikke lade sig binde mere, kun vidne sig sin livsopgave. Nu skal han videre med sin "eventyrsejls" (s.361). Ivan har bedt ham komme hjem for at deltage i forhandlingerne om hans projekt. Nu melder han telegrafisk sin ankomst, draget af "forjættelsen i Nanny øjne" (s.361). Han skylder Jakobe meget, men kan ikke sætte sin frihed på spil.

Lykke-Per

Bind 2

Kap. 16

Finansmændene er samlet hos Max Bernhardt for at tale om Pers projekt. De beslutter, at Per skal opsøge Bjerregrav og bede ham være med i selskabet. Max Bernhardt er med i projektet, fordi han er imod et projekt om en københavnsk frihavn og vil forpurre denne plan.

Det er forsommer, og familien Salomon bor igen på "Skovbakken", Per er på vej hjem fra Rom. Jakobe studerer lægevidenskabelige værker. Hun har mistanke om, at hun er gravid. Hendes længsel efter Per er stor. Per vil hæve forlovelsen, men har ikke fået skrevet det til Jakobe endnu. På vejen hjem bliver han lidt i tvivl, fordi forbindelsen måske gavner hans projekt. Jakobe tager imod ham på banegården. Hun ser godt ud, så Per bliver i tvivl om sin beslutning, men han er ikke så kærlig, som hun er. Næste morgen ser han i avisen, at hans søster Signe tilbyder musikundervisning på en adresse i nærheden af Gl. Kongevej. Hans mor

og søskende må være flyttet til København. Til farens begravelse hørte han, at hans tvillingebrødre havde fået plads på et apotek og i en boghandel (s.18). Per mødes med Ivan og finansfolkene og forkynder, at han ikke vil opsøge oberst Bjerregrav (s.24). Jakobe viser sig ikke så forstående over for Per, hun mener, at man bør anerkende magten hos dem, der sidder inde med den, hvis man vil skaffe sig indflydelse (s.29). Det fører til en ophedet diskussion mellem dem. De taler også om Fritjof, som er kommet hjem fra Berlin (s.34f.). Jakobe synes, at Per har forandret sig, men ved ikke hvorfor. Per på sin side er bange for at møde Nanny igen. Per går sent om aftenen ud til huset, hvor hans mor og søskende bor og kigger op på vinduerne, derefter tilbage til sit hotel. Han vil snarest muligt rejse igen.

Kap. 17

I dag holder familien Salomon fest for Nanny og Dyhring for at fejre deres bryllup. Per ankommer en time for tidligt. Nanny udnytter lejligheden til at opsøge ham og virker igen forførende på ham. Han indrømmer over for hende, at han har gemt rosen fra hendes buket. Han kommer desuden med overstrømmende komplimenter til Nanny (s.46). Han siger, at hun er den "mest forbryderisk farlige" kvinde, han har mødt, men for smuk til ham. Hun kysser ham stormfuldt og slynger armene omkring ham, hvorefter hun styrter hen til vinduet. De går ind i salonen, hvor festen skal åbnes. Jakobe ser uheldig ud (s.48). Gæsterne kommer især fra finansverdenen, men Dr. Nathan er der også, og han holder hof. De går til bords. Nanny sidder over for Per og flirter hele middagen igennem med en gammel bejler, kavaleriløjtnant Hansen-Iversen. Jakobe finder ud af, at Nanny er skyld i Pers forandrede opførsel. Jakobe behersker sig, men holder afstand til Per. Philip Salomon udbringer de nygiftes skål og bekendtgør Jakobe og Pers forlovelse (s.53). Derefter slår han en tredje gang på glasset til en skål, denne gang for Dr. Nathan (s.55f.). Fortælleren sammenligner ham med Grundtvig og Kierkegaard (s.57). "Nå, mere end ..." s.58 – fortælleren er meget livlig. Efter middagen får Per en kompliment fra Aron Israel (s.60). Han møder også onkel Heinrich, som er fjendtligt indstillet over for ham og fortæller ham rygter om, at nogle vil stjæle hans projekt og realisere det uden ham. (s.62f.) En berømt sangerinde giver koncert, men Per bliver væk derfra, og går en tur, da koncerten er forbi. Han kommer forbi et mere folkeligt selskab, der ligner det miljø, han selv kommer fra. De synger "Fred hviler over land og by" (s.69). Sangen og stemningen virker på ham (s.71). Hos Salomons er dansen gået i gang. Per vender tilbage og bliver varm om hjertet, da han ser Jakobe (s.73 + 75ff.)

Kap. 18

Per vågner op på hotellet, føler sig syg og lader lægen komme, men han fejler ikke noget. Han vil rejse til Amerika. Han foreslår Jakobe, at de gifter sig, og at hun rejser med ham. Hun foreslår et kompromis – at hun først rejser med til England, og han derefter rejser alene videre til USA. En ingeniør Steiner har kopieret Pers projekt. Ivan fortæller Per om hans mors dødsannonce i Berlingske Tidende. Per bliver oprørt over nyheden. Han fortæller Jakobe, at han har brændt alle brevene fra sin mor. Jakobes plan er at føde sit barn i Breslau. Hun er blevet mistroisk over for Per efter historien med Nanny og er blevet mere forbeholden over for ham. Men Per overnatter hos hende på "Skovbakken" den dag, han har hørt om sin mors død. Per opsøger Eberhard, der fortæller ham om begravelsesplanerne. Per støder ind i sine tvillingebrødre. Bjerregrav har været på hotellet for at besøge ham. Han fortæller Jakobe det, og hun siger: "Men du er da en hel troldmand, Per!" (s.106). Per tager hemmeligt med det samme skib som moderens kiste. Han sender lige et telegram til Jakobe, som straks bliver nervøs, fordi han har været så impulsiv og ikke betror sig til hende (s.111). Nanny indrømmer over for sig selv, at hun er forelsket i Per (s.112). Per tænker på sin mor på

skibsturen. Han tænker over sit liv (s.118). Der er gået otte år siden, at han forlod sit hjem. "Og han havde jo virkelig haft "lykken" med sig. Han havde jo endda vundet det halve kongerige, han havde eftertragtet, og til hvis krone han havde følt sig båret." (s.118).

Kap. 19

Per er stået af båden, før den nåede til hans hjemby. Nu besøger han hofjægermesterparret og baronessen på Kærsholm. Landskabet beskrives. Det er sommer. Per hygger sig, men holder lidt afstand til baronessen, fordi hun er vild med ham (s.128). Derfor kan han heller ikke spørge hende om et pengelån. Han sejler ud i en båd og fisker. Han møder frøken Blomberg, præstens datter, en skøn blondine (s.130), der minder ham om Francisca. Frøken Blomberg synes, Per ligner en nabob (eksotisk udseende, rigdom). Per er fascineret af frøken Blomberg. Han fører en samtale med hendes far om tidens udvikling væk fra landbrugssamfund hen mod industrialisering (s.140ff.). Blomberg er reaktionær, Per accepterer udviklingen og mener, at DK skal passe på ikke at blive opkøbt af Tyskland.

Kap. 20

Per har været på Kærsholm i en uges tid. Han har ikke kunnet få sig til at bede hofjægermesterinden om økonomisk støtte endnu. Han har besluttet at gøre det før afrejsen, og derfor udskyder han den. Han vil ikke have noget med realiseringen af sine frihavsplaner at gøre, men vil overdrage ansvaret til Ivan. Det fortæller han Jakobe i et brev, som hun svarer kritisk på (s.148f.). Hun kalder ham i sine tanker et menneske uden lidenskab (trods den naturkraft han har), en eventyrets bakketrold, der gemmer sig i stedet for at handle. Nogle dage efter pastor Blombergs og hans datters besøg tager hofjægermesterinden, baronessen og Per på genbesøg hos Blombergs, der bor ca. fem km væk. Per er meget opmærksom på Inger, som præstens datter hedder (s.153). Hun er meget kysk og ivrig efter at opføre sig anstændigt, men hun er friere hjemme hos sig selv. Per taler med Blomberg i herreværelset. Hofjægermesterinden har bedt præsten om at tale evangeliserende med Per, som hun mener kunne være åben over for hans grundtvigianske forkyndelse. Det er en meget anderledes kristendom, Per møder her. Hans hjem var pietistisk. Justitsråd Clausens og deres to døtre kommer på besøg, og derfor bliver Per og damerne lidt længere. De synger "Fred hviler over land og by", og Per føler sig igen hjemløs og fremmed, selvom han nu sidder indenfor, midt i et selskab (163). Næste morgen læser han en prædikensamling af Blomberg. Om eftermiddagen tager han med sine værter til et udendørs folkemøde, hvor Blomberg og en højskolemand ved navn Broager taler. Per går tur op på toppen af den højeste bakke med Inger og de to Clausen-døtre. Per sammenligner Inger med Francisca og Jakobe. Han kan lide hendes kyskhed. Jakobe er ham jo til tider for lidenskabelig (s.170). Per føler sig en smule hjemme på Kærsholm og nyder nærheden til naturen. Han kommer til at tage Ingers Randers-handsker med hjem (s.175). Han tænker, at han kunne blive virkelig forelsket i hende, hvis han bliver ved med at se hende.

Kap. 21

Det er sommer. Nannys flirt med Hansen-Iversen har fået ham til at begå selvmord af ulykkelig kærlighed. Sladdereren går, Dyhring giver Nany en ørefigen, men ellers undgås større katastrofer. Jakobe mærker, at Per er på vej væk fra hende, og hun overvejer også selv at bryde med ham. Hun skriver til ham om sit negative syn på kristendommen (s.179f.). Per fortryder en søndag, at han ikke er taget med hofjægermesterinden i kirke i Bøstrup, hvor Blomberg er præst. Han går så selv i kirke i Borup hos den upopulære pastor Fjaltring. Det er ikke en god oplevelse. Inger kommer med til Kærsholm efter kirke, og Per og hun går tur

alene sammen. Hofjægermesterinden har den ide, at Per kunne arbejde med opmåling og nivellering af enge på egnen. Ved middagen holder Per en charmerende afskedstale, fordi han nu må tilbage til København igen. Per mærker, at Inger også kan lide ham. Om aftenen, alene på sit værelse, omvender Per sig til Gud og beder om syndsforladelse. Så skriver han et brev til Jakobe, hvori han hæver forlovelsen (s.199). Per opgiver planerne om at rejse til Amerika. Han går en tur og stiller sig i ly for et uvejr i en lade, hvor pastor Fjaltring også har søgt tilflugt. De fører en mærkelig samtale (s. 202f.)

Kap. 22

Jakobe har fået Pers brev. Hun vil rejse til Breslau og føde barnet der. Faderen giver hende penge til rejsen og får sendt en notits om den hævede forlovelse ud til deres omgangskreds. Per har forladt Kærsholm og er taget op til sin hjemby for at se til sine forældres grave. Han er nu helt omvendt, som født på ny (s.213). Før Per når at komme tilbage til København, er Jakobe allerede rejst. Hun trives i storbyen, væk fra de danske "muldjordsmennesker, disse hjemstavnsbundne trælle" (s.216).

Kap. 23

Per skaffer et sted at bo i København. Han har pengenød og må pantsætte og sælge mange af sine ejendele. Hans plan er at bede om støtte hos nogle af sine rige bekendte, men der er ingen, der vil give ham penge. Per hører, hvor succesrig Dyhring er blevet – valgt ind i bestyrelsen for et af landets største aktieselskaber. Per læser nu på landbohøjskolen for at blive landmåler. Studiet tager halvandet år, men han vil gøre det på den halve tid. Han går i Vartov kirke, og dér ser han sin søster Signe og tvillingerne. Han får et ildebefindende, besvimer og kommer med ud til sine søskendes lejlighed på Frederiksberg, hvor han ligger i sengen. Per får det brev, hans afdøde mor har skrevet til ham (s.228f.) Eberhard kommer og besøger ham, og mandag morgen kommer den læge, der før har undersøgt Per, prof. Larsen. Lægen mener ikke, at bylivet og -luften er god for Per. Det er efterår, Per mangler penge – selv til mad. Der kommer brev fra Rom om, at bysten er færdig og kan sendes, når honoraret er betalt. Per føler, at han har ofret meget for Guds og sin egen retfærdigheds skyld (s.243). Per låner til sidst penge af Eberhard.

Kap. 24

I Bøstrup har man hørt om Pers brudte forlovelse. Blomberg synes ikke, Per er et dårligt emne som svigersøn og påvirker Inger i positiv retning. Blomberg skaffer også Per mulighed for arbejde ved at yde indflydelse på bønder i sognet. Per holder jul på Kærsholm. Han har besluttet at holde op – eller holde pause – med at lede efter sandheden og tænke på det hinsidige (s.252). Dagen før nytårsaften bliver Inger og Per forlovet (s.253). Bønderne vil gerne have Per til at hjælpe med at sænke vandstanden i engarealerne. Dagen efter helligtrekonger tager Per tilbage til København. I toget taler han med en gammel præst fra Vejle, der har kendt Pers mor som ung. Han fortæller to historier om hende, hvoraf det fremgår, hvor vild og livsglad hun var (s.258f.)

Kap. 25

Natten mellem 9. og 10. januar føder Jakobe sit barn i byen Hirschberg nær Breslau. Barnet dør, fordi man vil redde morens liv. Jakobe er meget ked af det og tænker slet ikke over den skam, hun nu undgår (s.261). I Hirschberg ser hun en masse stakkels børn af fabriksarbejdere, og det får hende til at beslutte, at hun vil bruge sine moderfølelser til at

gøre noget godt for fattige bybørn. Hun vil oprette en ikke-religiøs fattigskole i København. Om foråret består Per sin eksamen og skal derefter ind til militæret, men kun et halvt år. Han flytter til Jylland og bor i Rimalt. Han længes efter at blive gift, så han kan få et hyggeligt hjem. Han har fjernet sig fra sin svigerfars grundtvigianske tro og vendt sig mod den dybere pietisme, som han studerer i sine bøger om aftenen. Han føler beundring for skomagerfamilien, der tilhører en sekt (lægprædikanterne), og som virker meget fromme og forventningsfulde (s.272). I marts besøger han pastor Fjaltring, og det gør han igen en uge senere. Han spiser frokost med pastoren og hans kone, som er dronker (s.282f.) og meget forpjusket og sølle. Efter disse besøg fortsætter han med at komme hos Fjaltring, men han holder det hemmeligt for svigerfamilien, som ikke kan lide ham. Per oplever Fjaltring som en dybsindig mand i forhold til sin svigerfars "grosserer"-agtige (Fjaltrings ord), letkøbte måde at være kristen på. Inger og Per skal giftes d.20.5., og tiden går med forberedelserne. Brylluppet finder sted, og Inger ved godt selv, at hun er en smuk brud (s.288). Bryllupsnatten er akavet, og Per kan ikke lade være med at tænke på nætterne med Jakobe (s.289).

Kap. 26

Inger er højgravid. Pastor Fjaltring har hængt sig selv kort tid efter sin hustrus død. Der går fem år, Inger og Per har nu en dreng på fem, Hagbarth, og to piger, Ingeborg og Lise (s.293). Per arbejder som landmåler og bliver i stand til at betale sin gæld til sine søskende og derefter til Salomons tilbage. Inger holder hjemmet ordentligt og skaber hygge. Pers humør skifter tit. Han trækker sig tit tilbage fra alt. Inger er 27 år, fuldmoden, yppig, næsten lidt matroneagtig (s.295). Ægteskabet er godt trods Pers luner. Per er også blevet mere fyldig, har et stort vildtvoksende skæg (s.297). De læser om Steiners succes i avisen – med det projekt, der var en kopi af Pers. Bysten står inde i hans stue (s.299), for Inger kan ikke lide den. Inger og Per skal til selskab hos apotekerens. Her kommer også etatsråd Brück fra godset Budderuplund, hvis søn, der stammer, har kendt Inger fra barndommen og er interesseret i hende. Kandidat Balling er blevet realskolebestyrer i byen og gift med Gerda Clausen, Ingers veninde. På vejen hjem fra middagen går Inger og Per kærligt sammen, men da de kommer hjem, går stemningen tabt, fordi hun skal tjekke sin husholdning. Per føler, at hans liv er spildt (s.307). Steiner har succes, han har ingenting, ud over familien. Han begynder at tænke, at hans familie ville have det bedre uden ham. Efter at have talt med lægen om Per, spørger Inger Per, om det ikke ville være bedre, hvis de flyttede til København, så han kunne få et bedre arbejde. Og hun spørger ham, om han ikke kunne forsøge at være noget mere for børnene (s.310f.). Per rejser til København – 17 år efter, at han kom dertil for første gang (s.314). Han føler sig hjemløs (s.315 + 317). Han tænker på stillingen som vejassistent i Vestjylland, og at det er i ensomheden, hans sjæl har hjemme (s.317).

Kap. 27

Per kommer hjem igen. Efteråret kommer, han har en smule arbejde, men ikke nok. Inger har ubetalte regninger liggende. Hun forestiller sig, at Per har mødt Jakobe i København. Hr. Brück kommer forbi (s.321). Per og Inger tager ud til Budderuplund Gods (s.323f.). Hun for at se på nogle høns, han for at måle noget op. Per tager et opgør med svigerfaren (s.328), som han synes, er formyndende. Inger stiller sig på Pers side, selvom hun elsker sin far overalt. Per sover i sin egen stue – oprindeligt pga. Ingeborgs hosten, men også efter at den er blevet bedre. Næste aften skændes Per og Inger. Per siger, at han ikke tror på Gud (s.332). Per ser Fjaltrings som et skrækeksempel på, hvordan Inger og han selv kunne ende med at blive. Han som melankolikeren og konen som en livsglad person, der er blevet dronker af at være

gift med en sortseer (s.332f.). Per lyver og siger, at hans forandrede væremåde skyldes Jakobe (s.334). Ellers ville Inger ikke gå med til skilsmisse, og han vil ofre sin familie for ikke at forvolde dem mere skade. Han har oplevet, at sønnen Hagbarth er bange for ham. Inger og børnene forlader huset med det samme og tager hjem til hendes forældre midt om natten.

Kap. 28

Ude ved Vestervig står et hus tomt. Her har en vejassistent boet. Han var ensom, men altid rolig og tilfreds (s.338). Han var gudløs, men havde fundet sig selv og dermed den højeste lykke. To af hans søskende kom til begravelsen, Thomas og Eberhard. Han havde testamenteret alt til Jakobes fattigskole. Eberhard opsøger Jakobe og fortæller hende det (s.341f.). Hun er ikke bitter over for Per, tværtimod skylder hun ham meget, siger hun (s.342). Hun ser det som en stor lykke, at hun lærte ham at kende (s.343). Naboerne bladrer i Pers efterladte papirer og finder et brev fra Inger, hvori hun takker ham for, at han ville hende og børnene det bedste. Hun bor på Budderuplund nu, er gift med Brück og har fået to børn til. (Per forsøgte at koble de to sammen). Naboerne læser lidt mere op af Pers skitser, fx historien "Det store spøgelse", der handler om et far-sønforhold (s.347f.).